

УДК 378.22:004(045)

DOI <https://doi.org/10.32782/cusu-pmtp-2023-2-7>

ЦИФРОВА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ОСВІТИ: МІЖНАРОДНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Фурсикова Тетяна Володимирівна,

доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри інформатики та інформаційних технологій
Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка
ORCID ID: 0000-0003-3744-0707
Scopus-Author ID: 57211452364
Researcher ID: ABF-5393-2021

Шлянчак Світлана Олександрівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри інформатики та інформаційних технологій
Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка
ORCID ID: 0000-0001-9893-5709
Researcher ID: HGU-8001-2022

Ганенко Людмила Дмитрівна,

викладач кафедри інформатики та інформаційних технологій
Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка
ORCID ID: 0000-0003-2219-8196

У статті проаналізовано практичний досвід, дані офіційних сайтів університетів, навчальних планів і програм цифрової підготовки майбутніх магістрів освіти. Узагальнено специфіку змісту навчальних програм підготовки майбутніх магістрів освіти в провідних закладах вищої освіти країн Азії, Америки та Європи.

Встановлено різноваріантність цифрової підготовки фахівців освіти, яка передбачає впровадження спеціальних дисциплін і міждисциплінарних модулів, спрямованих на поглиблене вивчення інформаційно-комунікаційних технологій, використання Інтернет-ресурсів, критичний аналіз медіатекстів; зорієнтованість підготовки майбутніх магістрів освіти на нові види професійної діяльності, зумовлені актуальними запитами інформаційного суспільства (активне впровадження цифрових технологій, інтеграція освіти й інформаційних технологій і систем, підготовка фахівців до електронного навчання, використання цифрових ресурсів в управлінській освітній діяльності); організацію виконання навчальних цифрових проєктів для відпрацювання навичок колективної та управлінської діяльності з використанням інформаційних технологій; упровадження нових програм підготовки магістрів освіти, які забезпечують підготовку фахівців до реалізації професійної діяльності виключно в контексті цифровізації.

З'ясовано, що цифрова підготовка майбутніх магістрів освіти за кордоном здійснюється декількома способами: 1) упровадженням у процес професійної підготовки цифрових технологій; 2) модифікацією змісту окремих дисциплін навчального плану магістерської підготовки відповідних модулів, розділів, тем, що передбачає вивчення інформаційно-комунікаційних технологій для розв'язання професійних завдань; 3) уведенням дисциплін, безпосередньо спрямованих на розвиток цифрової компетентності студентів; 4) запровадженням програм підготовки магістрів освіти за напрямом «Цифрова освіта».

Ключові слова: освіта, майбутні магістри, цифрова підготовка, міжнародний досвід.

Fursykova Tetiana, Shlianchak Svitlana, Hanenko Liudmyla. Digital training of future masters of education: international trends

The article analyzes practical experience, data from official university websites, curricula and digital training programs for future masters of education. The specifics of the content of training programs for future masters of education in leading institutions of higher education in the countries of Asia, America and Europe are summarized.

It has been found out that the variety of digital training of education specialists involves the introduction of special disciplines and interdisciplinary modules aimed at in-depth study of information and communication technologies, use of the Internet resources, critical analysis of media texts as well as the orientation of the training of future masters of education at new types of professional activity, determined by the current demands of the information society (active implementation of digital technologies, integration of education and information technologies and systems, training of specialists for electronic learning, use of digital resources in managerial educational activities); the organization of the implementation of educational digital projects to practice the skills of collective and management activities using information technologies as well as the introduction of new programs for the training of masters of education, which ensure the training of specialists for the implementation of professional activities exclusively in the context of digitalization.

It has been specified that digital training of future masters of education abroad is carried out in several ways: 1) through the introduction of digital technologies into the process of professional training; 2) through the modification of the content of individual disciplines of the master's training curriculum of relevant modules, sections, topics, which involves the study of information and communication technologies for solving professional tasks; 3) through the introduction of disciplines directly aimed at the development of students' digital competence; 4) through the introduction of Master of Education training programs into the field of "Digital Education".

Key words: education, future masters, digital training, international experience.

Вступ. Сучасний цифровий простір ставить новітні вимоги до професійної підготовки майбутніх магістрів освіти, з-поміж яких першорядними є засвоєння інформаційно-комунікаційних технологій, засобів презентації навчальної інформації, вироблення здатності забезпечувати творчо-пошукове навчання, уміння використовувати мультимедіа-технології та цифрові засоби в освітньому процесі. Цифрові технології дозволяють оперувати значним масивом інформації, тому важливим умінням майбутніх магістрів освіти стає здатність швидко систематизувати інформацію, визначати її цінність, можливості застосування в професійній діяльності, тобто постає питання про цифрову підготовку сучасного фахівця. Для успішної модернізації сучасної вітчизняної освіти, поряд з використанням усього найкращого з педагогічної спадщини, важливого значення набуває аналіз міжнародних тенденцій, вивчення й упровадження зарубіжного досвіду.

Світова освітня спільнота вже напружувала значний досвід підготовки майбутніх магістрів освіти з урахуванням особливостей їхньої професійної діяльності в умовах цифрового суспільства, яке формується і стрімко розвивається в напрямі позиціонування медіаінформації як одного з основних ресурсів людства. Вивчення зарубіжного досвіду підготовки майбутніх фахівців сприяє вдосконаленню процесу формування професійно значущих компетентностей майбутніх магістрів освіти в закладах вищої освіти України, зокрема й розвитку цифрової культури.

Зазначимо, що цифрова підготовка майбутніх магістрів освіти в кожній країні має особливості, зумовлені соціальними й економічними процесами, історичним розвитком, національною освітньою політикою держави, науково-дослідними розробками провідних науковців та їх упровадженням у галузі цифровізації освіти.

Матеріали та методи. Дослідження особливостей цифрової підготовки майбутніх магістрів освіти здійснено на підставі аналізу організації цього процесу в університетах країн Азії, Америки, Європи; окрім того, ураховано показники цих закладів вищої освіти протягом 2021–2023 рр. в Академічному рейтингу університетів світу ARWU (The Academic Ranking of World Universities) [1] і Всесвітньому університетському рейтингу THE за напрямом педагогічної освіти (Times Higher Education World University Rankings) [2].

У процесі вивчення досвіду цифрової підготовки майбутніх магістрів освіти в зарубіжних країнах ми проаналізували офіційні сайти закладів вищої освіти з таких позицій: 1) наявність факультету з підготовки магістрів освіти; 2) спеціальності та освітні програми підготовки магістрів освіти; 3) освітні компоненти digital-спрямування; 4) питання цифрової компетентності в змісті професійно зорієнтованих дисциплін; 5) залучення студентів до інноваційних заходів, до обговорення питань цифрової професійної діяльності.

Результати. Університет Гонконгу (the University of Hong Kong) – глобальний освітній центр Азії – посідає 88-е місце в загальному всесвітньому рейтингу і 5-е місце з-поміж педагогічних закладів вищої освіти. Підготовку фахівців освіти університет здійснює з 1917 р. і донині є провідним закладом, який має потужний досвід у навчальних дослідженнях і розробленні освітніх програм у регіоні та за кордоном.

Педагогічний факультет створено в університеті Гонконгу 1984 р., раніше він був кафедрою факультету мистецтв, а потім – школою освіти. На факультеті готують фахівців освіти на всіх трьох рівнях: бакалаврат, магістратура, докторантура (PhD) [3].

Програму магістра освіти (Master of Education, MEd) упроваджено 1978 р. Випускники університету Гонконгу активно беруть участь в управлінні школою, удосконаленні освітньої політики, навчанні дорослих та професійній підготовці вчителів, розробленні освітніх програм, навчальних дослідженнях у Гонконзі, так й за кордоном. Освітній контекст швидко змінюється, а з ним зростають вимоги до фахівців освіти щодо нових навичок та знань в умовах інформатизації освіти, тому програму магістра освіти постійно вдосконалюють, щоб забезпечити більше варіантів вибору для студентів та більш гнучко реалізувати професійну підготовку.

У новітній інтегрованій програмі магістра наук з інформаційних технологій в освіті (Master of Science in Information Technology in Education, MSc (ITE)) запропоновано студентам теоретичні та практичні знання із застосування принципів навчального дизайну й засобів інформаційних технологій для освіти та навчання. Програма має такі напрями: 1) дослідження в галузі розроблення технологій навчання, електронного лідерства, дистанційного навчання та інших нових прикладних технологій навчання й викладання; 2) можливість застосовувати технології в навчанні та викладанні; 3) дослідження принципів і стратегій навчання дорослих; 4) вивчення культурних, адміністративних, теоретичних та практичних наслідків технологій в освіті; 5) залучення до досліджень в галузі технологій для освіти; 6) можливість розвинути лідерські здібності у використанні технологій в освіті [4].

Програму призначено для дослідників освітніх технологій, викладачів і фахівців у галузі освіти, зокрема вчителів, розробників програмного забезпечення, співробітників вищої школи, шкільних адміністраторів, координаторів ІТ і працівників, які готують ІТ-фахівців у бізнес-середовищі, зацікавлених у використанні ІКТ і вдосконаленні, розширенні своїх знань і практики. Програма забезпечує всебічне розуміння культурних, адміністративних і технологічних наслідків інноваційних освітніх технологій, готує студентів до проектування, розроблення, упровадження та оцінювання використання ІКТ на різних освітніх рівнях і в різних умовах.

Для здобуття кваліфікації магістра наук з інформаційних технологій в освіті потрібно виконати встановлену програму за однією із спеціалізацій: 1. Електронне управління. 2. Електронне навчання. 3. Дизайн технологій навчання.

Студентам потрібно вивчити дисципліни обсягом 60 кредитів, з-поміж яких: 18 кредитів основних курсів і за вибором: 1) проект Capstone (6 кредитів), 18 кредитів у спеціалізованій галузі та 18 кредитів курсів за вибором або 2) дисертація Capstone (18 кредитів), 18 кредитів у спеціалізованій галузі та шестикредитний факультативний курс (табл. 1).

Особливе місце у програмі посідає проектна діяльність або дисертація. Студенти, які працюють над проектом, повинні засвоїти зміст трьох факультативних курсів, що раніше не вивчалися як спеціалізовані курси; магістрантам, які пишуть дисертацію, потрібно засвоїти факультативний курс «Дослідницькі семінари та практикуми».

Проаналізуємо зміст навчальних дисциплін, які зорієнтовані на розвиток цифрової компетентності майбутніх магістрів освіти. У курсі «Цифрова культура та освітня практика» з міждисциплінарного погляду запропоновано дослідження впливу цифрових технологій на суспільство й людей. Його спрямовано на вивчення способів впливу інформаційних технологій на глобальні й місцеві громади, культуру, дім, дозвілля, роботу й освітні практики, а також

особистісний розвиток. Окрім того, передбачено питання, пов'язані з еволюцією і впливом кіберспільнот на підлітків і студентську молодь. Форма звітності – курсовий проєкт.

Таблиця 1

**Програма професійної підготовки магістра наук з інформаційних технологій в освіті
в університеті Гонконгу**

Код	Навчальна дисципліна	Кредити
Основні курси – 18 кредитів		
MITE6023	Викладання та навчання з використанням інформаційних технологій	6
MITE6024	Інформаційні технології та лідерство в освіті	6
MITE6025	Методи дослідження і пізнання	6
Курси за спеціалізованим напрямом		
I. Е-керівництво в освіті		18
MITE6305	Цифрова культура та освітня практика	6
MITE6310	Інноваційні практики в освіті через впровадження ІКТ	6
MITE6328	Організаційне навчання	6
MITE6335	Освітні технології у Китаї в глобальному контексті	6
MITE7345	Навчання дорослих учнів	6
MITE7347	Управління проєктами	6
MITE7351	Аналіз та розвиток інформаційних систем	6
MITE7352	Інформаційні технології і право інтелектуальної власності в освіті	6
II. Електронне навчання		18
MITE6311	Стратегії електронного навчання та управління	6
MITE6330	Навчання дизайну та технології	6
MITE6333	Мобільні та інноваційні технології в освіті	6
MITE7341	Цифрове ігрове навчання	6
MITE7345	Навчання дорослих учнів	6
MITE7349	Наука про інформацію та аналітика навчання	6
MITE7351	Аналіз і розвиток інформаційних систем	6
MITE7352	Інформаційні технології і право інтелектуальної власності в освіті	6
III. Дизайн технологій навчання		18
MITE6329	Мультимедіа в освіті	
MITE6330	Навчання дизайну та технології	6
MITE6332	Цифрові ресурси для навчання	6
MITE6333	Мобільні та інноваційні технології в освіті	6
MITE6334	Навчальне відео та візуалізація в освіті	6
MITE6338	Цифрова грамотність і технології	6
MITE7345	Навчання дорослих учнів	6
MITE7349	Наука про інформацію та аналітика навчання	6
MITE7351	Аналіз і розвиток інформаційних систем	6
MITE7352	Інформаційні технології і право інтелектуальної власності в освіті	6
Науково-дослідна діяльність – 18 кредитів (на вибір студента)		
MITE6810	Дисертація Capstone	18
MITE7322	Проєкт Capstone	18

Найважливішим складником будь-якої програми електронного навчання є зміст. Зокрема в змісті дисципліни «Інтеграція цифрового відео та візуалізації в освіті» більше, ніж у будь-якому іншому предметі, передбачено зацікавлення й ознайомлення сучасних учнів. Цей курс сприяє розвитку медіаграмотності, навичок мислення вищого порядку, а також забезпечує навчання сучасних педагогів на основі проєктів, пов'язаних із реальним світом. Цей курс побудовано на логічному ланцюжку візуалізація – аналіз – спілкування – застосування, слухачі вивчають принципи створення й використання ефективного цифрового відео та розповідання

історій у різних педагогічних середовищах, а також виробляють уміння визначати й критично оцінювати педагогічні ідеї, покладені в основу різних мультимедійних додатків. У процесі вияву творчості й багатозначності способів мислення учасники цього курсу вчаться взаємодіяти, щоб розвинути потрібні навички та впевненість у розкадруванні, плануванні, координації та створенні цифрового відео для навчання, а також формувати технічні можливості для складання оригінальних освітніх історій з використанням звуку, графіки та відео, які позитивно впливатимуть на якість навчання й збагачуватимуть досвід сучасних мультимедійних студентів. Оцінювання – курсова робота.

У дисципліні «*Цифрові ресурси для навчання*» досліджують проектування й розроблення навчальних об'єктів для підтримки викладання й навчання. Цифрові ресурси розглядають як стратегію ефективного управління освітніми ресурсами і їх презентації. У курсі передбачено дослідження різних форм об'єктів навчання й засвоєння процесів їхнього дизайну. Студенти організовують практичну діяльність з використанням програмних засобів для розроблення об'єктів навчання й стратегії для перепрофілювання їхнього використання. Зміст курсу віддзеркалює актуальні теоретичні питання, зокрема мультимедіа навчання та когнітивне оброблення мультимодальної інформації. Оцінювання – курсова робота.

Курс «*Мобільні та інноваційні технології в освіті*» забезпечує практичне й поглиблене вивчення смартфонів зокрема й мобільних пристроїв загалом разом з основними поняттями і впливом інноваційних технологій для освіти та підвищення кваліфікації. Потенціал цієї технології застосовують у системах навчання нового покоління, тому соціально-технологічні й освітні розробки досліджують на прикладах з реального життя. Окрім засвоєння теоретичних і концептуальних питань, студенти розвивають практичні вміння в проектуванні й розробленні простих освітніх додатків на основі мобільних технологій (наприклад, iPhone, iPad та iPod). Особливе місце посідає об'єктно зорієнтоване програмування та інтеграція з хмарними обчисленнями. Оцінювання – 100% курсова робота.

Дослідницький інтерес викликає зміст курсу «*Цифрова грамотність і технології*», який спрямовано на засвоєння основних навичок 21 століття – інформаційної грамотності, ІКТ-грамотності та медіаграмотності. Студенти, фахівці освіти й інтелектуальної діяльності розвивають навички визначення й розв'язання проблем чи завдань, аналізують відповідні електронні та друковані ресурси, навчаються створювати ефективні інформаційні джерела й етично використовувати їх. Курс також зосереджено на безпечному використанні соціальних мереж, медіа для покращення комунікації з-поміж різних груп колективу. Форма оцінювання – курсова робота.

Унаслідок аналізу з'ясовано, що заклади вищої освіти Америки звертають особливу увагу на проблему розвитку цифрової культури майбутніх магістрів освіти й розв'язують її у процесі професійної підготовки. Зазвичай цифрову підготовку здійснюють на факультетах освітніх наук і педагогічних факультетах, які готують фахівців освітньої галузі.

Педагогічний коледж при Каліфорнійському університеті в Лонг-Біч (The College of Education at CSU Long Beach) є однією із провідних установ підготовки освітян у штаті, який готує вчителів, радників, адміністраторів та громадських лідерів для забезпечення справедливості та досконалості в освіті. Педагогічний коледж створює середовище суворого навчання, інтелектуального діалогу й інклюзивності, що забезпечує його місію з підготовки професійних педагогів і практиків, які пропагують справедливість та пріоритети закладів освіти різного типу, завдяки ефективній педагогіці, підґрунтям якої є фактичні дані практик, співпраця, лідерство, інновації [5].

Цікавою для нашого дослідження є підготовка магістрів у галузі гуманітарної освіти в коледжі за унікальними програмами «Освітні технології та медіалідерство» (Educational Technology and Media Leadership) і «Соціальний та культурний аналіз освіти» (Social and Cultural Analysis of Education, SCAE).

Під час навчання в магістратурі за програмою «Освітні технології та медіалідерство» можуть здобути знання основ й виробити практичні навички в цій галузі особи, які прагнуть кар'єрного зростання в освітніх, корпоративних та державних службах, у яких використовують освітні технології, зокрема й ресурси для електронного навчання та соціальних медіа. Програма готує випускників до діяльності в освітніх закладах та інших відомствах; забезпечує підготовку з освітнього дизайну, розроблення та управління мультимедіа й електронним навчанням, а також створює фундамент для осіб, які планують здобути докторські ступені.

У структурі освітньої програми передбачено різноманітні привабливі та гнучкі функції: 1) основні курси представлено в гібридному форматі, який поєднує безпосередню взаємодію та онлайн-навчання; 2) освітній графік розраховано на фахівців-професіоналів, для яких організовано навчання і в будні дні, і щосуботи; 3) у програмі передбачено підготовку фахового проекту з кількома варіантами, зокрема й комплексний іспит, проект або кваліфікаційну роботу; 4) факультативи з багатьма варіантами можна обирати за консультацією з наставником.

Дипломовані випускники програми зможуть застосовувати принципи освітнього дизайну для проектування та розроблення навчальних матеріалів; синтезувати принципи лідерства в практиці інформаційних та освітніх технологій; знаходити, оцінювати й упроваджувати Інтернет-ресурси для використання в професійній діяльності; застосовувати полікультурні, етичні та правові знання з питань, важливі для використання освітніх технологій та комунікації в глобальному співтоваристві; інтегрувати теоретичні перспективи для огляду, інтерпретації й проведення досліджень в освітніх технологіях; демонструвати ефективну письмову, електронну та усну комунікацію, яка віддзеркалює критичне мислення та цифрову грамотність.

Студенти, які навчаються за програмою «Освітні технології та медіалідерство», також можуть пройти додаткове навчання із засвоєння інклюзивної освіти й отримати сертифікат випускника з прикладних досліджень інвалідності.

Навчання майбутніх магістрів освіти за програмою «Соціальний та культурний аналіз освіти» зосереджено на соціальному та культурному аналізі освіти в міському й глобальному контекстах. Програма соціального й культурного аналізу освіти передбачає підготовку випускників до представлення та здійснення трансформаційних практик в освітніх контекстах у країні й за кордоном. Міждисциплінарний диплом засвідчує засвоєння критичних підходів до освіти, критичної теорії та критичної педагогіки, що забезпечує інтелектуальну суворість, потрібну для аналізу взаємозв'язку між освітою й суспільством, для досягнення соціальної та освітньої справедливості. На курсах вивчають освіту з історичних, соціальних і політичних позицій, тому можна застосовувати на всіх рівнях освіти – місцевому, національному та міжнародному. За програмою «Соціальний та культурний аналіз освіти» передбачено підготовку магістрів для освітньої діяльності й охоплено К-12, вищу освіту, навчання на рівні громад, освіту дорослих та інші педагогічні галузі.

Здобуття освіти за програмою дозволяє магістрам освіти зрозуміти вплив соціальних і культурних сил на освітню практику й педагогіку; критично оцінювати роль освіти в суспільстві – на місцевому, національному та глобальному рівнях; критично аналізувати історичну й сучасну боротьбу за соціальну та освітню справедливість у США та в усьому світі; передбачати та реалізувати трансформації в різних освітніх контекстах; усвідомлювати професійний та інтелектуальний розвиток як невіддільну частину професійної освітньої діяльності [6].

Сьогодні найвищі позиції в рейтингах університетів з-поміж європейських університетів зазвичай посідають британські університети Кембридж, Оксфорд та глобальний університет Лондона (UCL).

UCL – один з найкращих університетів, посідає 17-му позицію у світі (QS World University Rankings 2023) [1], 3-ту – в Європі, 1-шу – в Лондоні, готує фахівців з 1826 р. Підготовку магістрів освіти здійснюють також в Інституті освіти (IOE) – провідному світовому центрі

досліджень і викладання в освіті та суспільствознавстві. Цей заклад посідає перше місце за педагогічною освітою в усьому світі (2019–2022 QS World University Rankings) [7].

З огляду на предмет нашого дослідження цінною є магістерська програма «Цифрові медіа: критичні дослідження» (Digital Media: Critical Studies) для студентів, які бажають дослідити значення, вплив та інтерпретацію цифрових медіа і технологій. Майбутні фахівці вивчають теорію й практику цифрових засобів масової інформації в суспільстві з урахуванням критичної інформації про соціальні й культурні наслідки цифрових технологій. Пропоновані теми охоплюють Інтернет, соціальні медіа, цифрові ігри, метадані, мобільні медіа, постгуманізм, цифрову етнографію та ін. Студенти вивчають сучасну практику цифрових медіа стосовно питань культури, політики й освіти; критично аналізують трансформації в цифровій культурі та суспільстві, зосередившись, наприклад, на мобільних медіа та комунікаціях, цифрових екранах, а також на цифрових іграх і культурах гравців.

Для вступу до магістратури абітурієнтам потрібно мати ступінь бакалавра Великої Британії з відповідного предмету (наприклад, медіадослідження, культурологія, мистецтво, освіта, цифрові медіа, інтерактивні медіа, англійська мова). Ураховують також відповідний предмет і принаймні один рік досвіду в галузі освіти, засобів масової інформації та / або освітніх і культурних галузей.

Студенти засвоюють навчальні дисципліни обсягом 180 кредитів, з-поміж яких передбачено обов'язкові та факультативні модулі, і пишуть дисертацію (20 000 слів) або доповідь (10 000 слів).

Ступінь містить два обов'язкових модулі (по 30 кредитів кожен); два додаткових модулі (по 30 кредитів кожен); дисертацію (60 кредитів) або звіт на (30 кредитів), що дозволяє додатково обрати ще 30 кредитних модулів.

Визначимо зміст обов'язкових і додаткових модулів.

1. *Теорія цифрових медіа* (обов'язковий модуль). Цей модуль передбачає критичний огляд ключових концепцій, теорій і розробок у міждисциплінарних галузях медіадосліджень, цифрової культури та культурологічних досліджень. Мета полягає в тому, щоб створити підґрунтя для концепцій, які будуть застосовуватися й розвиватися в різних складниках усієї програми. Модуль пропонує ознайомлення з основними аспектами медіа та культурними дослідженнями, зокрема передбачає аналіз текстів та дослідження взаємозв'язку між текстами й аудиторією, питань влади та ідеології, підходів до ідентичності та суб'єктивності. Кожного тижня в модулі проводять велику групову лекцію, у якій запропоновано основні питання й теоретичний матеріал. Після лекцій відбуваються семінари, кожен з яких адаптовано до трьох програмних маршрутів (критичне навчання, освіта або виробництво). Для цих маршрутів подано детальний аналіз відповідних концепцій.

2. *Дослідження цифрових медіа* (обов'язковий модуль). Модуль забезпечує критичний огляд дослідницької практики в галузі медіадосліджень та культурології. Студенти вивчають гуманітарні, мистецькі, соціологічні та змішані методи дослідження; засвоюють методи для вивчення популярної культури та медіатекстів, аудиторії, учнів і творців проєктів у режимі офлайн та онлайн. У модулі передбачено лекції, участь у демонстраціях, презентаціях, семінарах, групових завданнях та дискусіях. Його призначено для допомоги студентам у підготовці до незалежних досліджень, важливих для дисертацій і доповідей. Щотижня для студентів заплановано велику групову лекцію, після якої відбуваються семінари для більш глибокого вивчення основних підходів на трьох маршрутах.

3. *Мобільні медіа та простір* (додатковий модуль). Мобільний зв'язок та медіа окреслили нові способи доступу до медіаконтенту під час руху. Відповідно типи інформації, з якою ми взаємодіємо, стали залежними від того, де ми перебуваємо під час руху. Цей модуль критично аналізує методи мобільної комунікації й мультимедіа, їхні локальні особливості на основі визначення місця перебування засобами картографування й дослідження критичних даних.

4. *Особистість і цифрові медіа* (додатковий модуль). Цей модуль пропонує широке вивчення теоретичних та культурних виявів організму людини та його зв'язку з цифровими технологіями, зокрема й того, як цей взаємозв'язок формує та перетворює культурну ідентичність і породжує різні способи буття. У модулі представлено дисциплінарній міждисциплінарні аспекти теми. Усі заняття передбачають питання взаємозв'язку особистості, культури й цифрових технологій. Пропоновані перспективи ґрунтуються на основних теоретичних темах постгуманізму, медіакультури, структурному агентстві й ідентичності.

5. *Цифрові ігри* (додатковий модуль). Цей модуль призначено для студентів, які засвоюють медіа та культурологію й зацікавлені у вивченні цифрових ігор, культури гравців та прийомів створення ігор. Модуль поєднує очне навчання з семінарами, ігровим процесом, практичними заняттями та онлайн-завданнями. У першій частині модуля студенти ознайомлюються з навчальною літературою, у якій подано правила навчальних ігор, розповідями, ролями, жанрами, навігацією та методами ігрового аналізу. У другій частині зміст модуля зосереджено на навчанні гравців з опрацюванням тем, у яких схарактеризовано особливості формування особистості гравця та навчання в спільнотах гравців. У третій частині студенти мають змогу проєктувати ігри, реалізовувати їх у програмних середовищах і додатково вивчати тематичні дослідження.

Ця програма забезпечує студентів навичками, знаннями й досвідом, пов'язаними з мінливим світом культур цифрових медіа, що дозволяє здійснювати кар'єрний розвиток у різних медіаконтекстах, а також у подальшому навчатися в аспірантурі.

У випускників цієї програми буде вироблено критичне розуміння цифрових медіа, зокрема природи виробництва, споживання та використання в сучасному суспільстві. Вони матимуть досвід аналізу медіатекстів, медіааудиторій та медіатехнологій у різних традиційних і сучасних медіагалузях. Майбутні магістри набудуть критичного розуміння природи сучасних цифрових медіа, з-поміж яких мобільні медіа та цифрові ігри; сформуують уміння досліджувати цифрові носії інформації, з урахуванням змісту, користувачів та технологій.

У Кембриджському університеті підготовку магістрів освіти здійснюють на педагогічному факультеті за такими освітніми програмами:

1. Практика освітніх змін.
2. Лідерство в освіті та вдосконалення школи.
3. Дослідження другої мовної освіти.
4. Початкова освіта.
5. Навчання математики.
6. Критичні підходи до дитячої літератури [8].

Підготовка магістрів освіти за програмою «Лідерство в освіті та вдосконалення школи» («Educational Leadership and School Improvement») передбачає всебічне й цілеспрямоване вивчення конкретних концепцій і розв'язання проблем засобами дослідницьких проєктів. Викладацька команда спирається на свої наукові розвідки, щоб проілюструвати ідеї, студенти періодично відвідують академічні освітні заклади, щоб збагатити навчальну траєкторію. Курс має міжнародну перспективу, тут навчаються студенти з Великої Британії й із-за кордону.

Реалізацію загальних цілей цієї спеціалізованої освітньої траєкторії забезпечують такі напрями:

- засвоєння передових знань, розуміння освітнього лідерства й удосконалення школи;
- вироблення навичок для аналізу освітніх проблем і питань практичного вдосконалення школи;
- формування вмінь поєднувати теоретичні погляди на лідерство в освіті та вдосконалення школи, застосовувати обґрунтовану критику їхніх взаємозв'язків;
- відпрацювання здатності сприяти інформаційному розвитку освітньої теорії й практики в їхньому взаємозв'язку;
- ознайомлення з низкою положень для розуміння учнів, професійного й організаційного навчання.

Диплом магістра надається за успішним засвоєнням таких курсів: 1) лідерство для навчання; 2) політика, освітні структури та зміни; 3) ефективність і вдосконалення школи; 4) проблеми й дилеми; 5) перспективи лідерства; 6) перспективи навчання; 7) школи, культури та громади; 8) освітнє оцінювання; 9) системне мислення, дизайн та екологія.

У програмі виокремлено два основних складники: 1) курс навчання методів дослідження; 2) тематичний маршрут освітнього лідерства та вдосконалення школи (табл. 2).

Таблиця 2

Організація професійної підготовки магістрів освіти за програмою «Лідерство в освіті та вдосконалення школи» в університеті Кембриджу

Форма занять	Зміст підготовки
Індивідуальне навчання	4,5 кредита на рік (усього 9). Кембриджський університет щорічно публікує Кодекс практики, у якому викладено очікування університету щодо професійної підготовки магістрів освіти.
Лекційні і семінарські заняття	Курс охоплює 96 кредитів освітніх занять протягом двох років, з-поміж них 32 кредити навчання забезпечують засвоєння методів дослідження, 64 кредити – професійно зорієнтованих предметів. Передбачає лекції й семінари для малих груп.
Звітування	Наприкінці курсу студенти викладають короткі презентації про свої дослідження.

Після закінчення навчання очікується, що у магістрів освіти буде сформовано такі вміння:

- демонструвати знання й розуміння літератури та концепцій, що стосуються лідерства в освіті, удосконалення шкільної освіти й навчання;
- виявляти здібності до критичного аналізу проблем і практик у галузі лідерства в освіті та вдосконалення школи;
- застосовувати знання й розуміння освітніх досліджень для планування та організації професійної діяльності за визначеною освітньою траєкторією;
- презентувати результати власних досліджень відповідно до обумовлених академічних очікувань і конвенцій.

За даними досліджень міжнародної програми оцінювання студентів PISA (Program for International Student Assessment), фінська система освіти є однією з найкращих у світі, тому аналіз досвіду підготовки магістрів освіти з огляду на розвиток їхньої професійної медіакультури є важливим для нашого дослідження.

Вивчення мультидисциплінарної медіаосвіти в університеті Лапландії (University of Lapland) дає студентам усебічне розуміння ролі медіа в суспільстві та його соціальних, історичних, філософських основ. Майбутні фахівці вчаться використовувати медіа й цифрові технології в педагогічно значущому плані, поглиблюють свої навички в мультидисциплінарному дослідженні та критичному аналізі медіаосвіти, вивчають важливість використання медіазасобів для психосоціального благополуччя людей та спільнот з урахуванням соціально-психологічних та психологічних перспектив [9].

Одні з найпопулярніших програм підготовки магістрів освіти у Швеції пропонує факультет освіти й суспільства (The Faculty of Education and Society) університету Мальме (Malmö University), де здійснюють підготовку студентів до викладання на рівні дошкільної, початкової та середньої школи. Факультет пропонує також програми спортивних наук, освіти з професійного консультування та програми для осіб з особливими потребами. На факультеті можна здобути освіту на базовому, розширеному та дослідницькому рівнях, а також пройти навчання для професійного розвитку [10].

Можна вважати унікальною на ринку освітніх послуг міждисциплінарну магістерську програму «Медіатехнології: Стратегічний розвиток медіа» (Media Technology: Strategic Media Development). Особливість цієї освітньої програми полягає в тому, що студенти навчаються як створювати, критикувати й розробляти стратегію цифрових медіатехнологій. З огляду на міцну теоретичну базу вони здійснюють критичний аналіз галузей знань, технологій та культур, які змінюються, формують творчі практичні навички проєктування нових цифрових технологій, керування стратегічними інноваціями та трансформацією завдяки цифровим медіа.

Підготовку майбутніх магістрів здійснюють за освітньою програмою, яка ґрунтується на наукових дослідженнях, зорієнтованих на розвиток стратегічних медіа та інформаційних технологій у суспільстві. Студенти засвоюють технологічні, освітні, бізнес-орієнтовані медіареурси, щоб упроваджувати інновації й стимулювати зміни засобами масової інформації.

Програма сприяє розвитку таких навичок:

– активної медіадіяльності (на заняттях формуються практичні навички розв’язання складних медіазавдань, визначення проблеми й пошуку творчих, експериментальних способів проєктування та створення медіатехнологій);

– критичного сприйняття й аналізу медіаінформації (студенти беруть участь у сучасних наукових дослідженнях і теоретичних пошуках у галузі медіазнавства, розвивають навички критичного мислення для аналізу й позиціонування медіа в культурному, історичному, етичному, економічному, технологічному й освітньому контекстах);

– стратегічного планування (здобуття теоретичних знань і практичних умінь для аналізу даних та візуалізації, управління невизначеністю, розвитку мислення й стратегічної діяльності, створення цінностей для організацій та суспільства засобами медіатехнологій).

Освітня програма є складником потужного міждисциплінарного дослідницького середовища, яке об’єднує дослідницьку платформу Data Society та центр досліджень Internet of Things and People. Під час вивчення дисциплін спеціалізації студенти беруть участь у науково-дослідних проєктах факультету: дослідницька програма «Суспільство даних», «Інтернет речей і людей», «Справедливі дані», «Гуманізація прийняття автоматизованих рішень».

Для здобуття ступеня магістра галузі медіатехнологій студенти опрацьовують 120 кредитів ECTS. За спеціальністю медіатехнології (Media Technology) передбачено 105 ECTS, з-поміж яких 30 ECTS магістерської роботи. Майбутнім фахівцям потрібно скласти всі обов’язкові дисципліни. Окрім того, студентам потрібно мати ступінь бакалавра з медіатехнологій або в суміжній галузі мінімум із 180 кредитами ECTS. До суміжних галузей належать інформатика, інформаційні технології, інформаційні системи, взаємодія людина-комп’ютер, дизайн медіакомунікації, управління засобами масової інформації та ІТ, розроблення прикладного навчального забезпечення, наука про медіа й комунікацію, дослідження цифрової культури.

Програму складено на чотири семестри, протягом яких студенти поступово здобувають теоретичні знання й розвивають практичні навички, важливі для використання медіатехнологій, які швидко змінюються. Зміст навчального плану освітньої програми деталізовано в таблиці 3.

Таблиця 3

**Міждисциплінарна магістерська програма
«Медіатехнології: стратегічний розвиток медіа» університету Мальме (Швеція)**

Код	Навчальна дисципліна	Кредити
1 семестр (30 кредитів)		
ME651E	Теорія медіатехнологій	15
ME652E	Прототипування медіатехнологій	7,5
ME653E	Дослідження медіатехнологій	7,5
2 семестр (30 кредитів)		
ME654E	Інновації та стратегічне мислення	15
ME655E	Управління невизначеністю	15
3 семестр (30 кредитів)		
ME659E	Аналіз та візуалізація даних	15
ME660E	Спеціалізована дослідницька практика	15
4 семестр (30 кредитів)		
ME661E	Магістерська робота зі стратегічного розвитку медіа	30

3-поміж очікуваних результатів засвоєння програми визначено такі:

1. Знання та розуміння:

– демонструвати широке розуміння галузі медіазнавства й глибокі знання про розвиток медіатехнологій з особливим акцентом на стратегічні інновації, дослідження і розробки;

– демонструвати сучасні знання методології в галузі медіатехнологій.

2. Компетентність та здібності:

– критично й систематично інтегрувати знання для аналізу й оцінювання складних проблем і питань та керівництва ними, особливо в ситуаціях з обмеженим доступом до інформації;

– критично, незалежно й творчо визначати та формулювати дослідницькі проблеми, а також планувати й виконувати складні завдання у визначені терміни;

– чітко повідомляти й обговорювати результати досліджень, здобуті знання й будь-які основні аргументи для різних аудиторій на національному й міжнародному рівнях у письмовій і в усній формах;

– демонструвати вміння, потрібні для самостійної участі в науково-дослідній роботі.

3. Здатності до оцінювання та підхід:

– оцінювати медіатехнології за критеріями відповідних наукових, суспільних та етичних міркувань, демонструвати розуміння етичних аспектів досліджень і розробок;

– демонструвати розуміння можливостей та обмежень науки, її ролі в суспільстві й обов'язків, пов'язаних з її використанням;

– виявляти потребу в додаткових знаннях, брати відповідальність за постійний розвиток знань і самоосвіту.

Випускники, які здобули ступінь магістра за програмою «Медіатехнології: стратегічний розвиток медіа», можуть займати керівні посади в галузі освіти, досліджувати нові можливості, пов'язані з розвитком медіатехнологій та управлінням ними; працювати менеджерами з цифрового маркетингу, медіаконсультантами, медіаекспертами в освітній галузі.

Висновки. Вивчення зарубіжного досвіду цифрової підготовки майбутніх магістрів освіти засвідчує її адаптацію в закладах вищої освіти до вимог інформаційного суспільства, яке постійно розвивається. У цій підготовці передбачено такі аспекти:

– акцент на професійній спеціалізації і підготовці майбутніх магістрів у межах освітніх спеціальностей, перелік яких постійно розширюється й доповнюється;

– розширення пропозиції навчальних дисциплін у галузі інформаційних технологій, цифрової освіти, ознайомлення студентів з інноваційними можливостями нових медіа й комунікаційних технологій для покращення рівня підготовки майбутніх магістрів освіти відповідно до вимог і наслідків культурної, освітньої, наукової й цифрової глобалізації.

Вивчення досвіду й узагальнення даних щодо переліку та обсягу дисциплін у навчальних планах провідних університетів світу, спрямованих на розвиток цифрової компетентності майбутніх магістрів освіти, сприятиме розробленню науково-методичної системи цифрової підготовки майбутніх магістрів у вітчизняних закладах вищої освіти.

Література:

1. Academic Ranking of World Universities 2023. URL: <http://www.shanghairanking.com/rankings/arwu/2023>.
2. World University Rankings 2023 by subject: education. Times Higher Education. URL: <https://www.timeshighereducation.com/student/best-universities/best-universities-education-degrees>.
3. Postgraduate Programmes by Coursework the University of Hong Kong. URL: <https://web.edu.hku.hk/programme/tpg>.
4. Master of Science in Information Technology in Education. the University of Hong Kong. URL: <https://web.edu.hku.hk/programme/mite/overviews>.
5. Educational Technology and Media Leadership, Master's Programme. College of Education at CSU Long Beach. URL: <http://www.csulb.edu/college-of-education/educational-technology-and-media-leadership>.
6. Social and Cultural Analysis of Education, Master's Programme. College of Education at CSU Long Beach. URL: <http://www.csulb.edu/college-of-education/social-and-cultural-analysis-of-education>.
7. World University Rankings 2022 by subject: education. Times Higher Education. URL: <https://www.timeshighereducation.com/student/best-universities/best-universities-education-degrees>.
8. University of Cambridge. Faculty of Education. Master of Education (Educational Leadership and School Improvement). URL: <https://www.graduate.study.cam.ac.uk/courses/departments/eded>.
9. Master's Degree Programme in Media Education. University of Lapland. URL: <https://www.ulapland.fi/EN/Units/Faculty-of-Education/Studies/Media-Education>.
10. Malmö University. The Faculty of Education and Society. Master's Programme. URL: <https://www.mah.se/english/faculties/Faculty-of-Education-and-Society>.